

лектах, (й особливо в просторіччях і жаргонах) цього немає: є традиція використання мовних засобів, але ніхто з носіїв діалекту чи соціолекту не оберігає її від будь-яких впливів, не культивує свідомо й цілеспрямовано ці зразки мовлення, спілкування.

Попова А.
НТУ «ХПІ»

ПРОБЛЕМИ РІДНОЇ МОВИ В УКРАЇНСЬКИХ РОДИНАХ

Родина – наш захист за кризових умов, найважливіше в житті кожного; світ, де людина може бути сама собою, де її вислухають й оцінять, зрозуміють все з півслова. А ось якою мовою користуються сучасні сім'ї, це вже питання. Проблеми української мови завжди були актуальні в нашій країні й у наших родинах. Серед етнічних українців переважає думка, що рідною є мова національності, до якої вони належать, а етнічні росіяни України переконані, що рідною є та мова, якою вони думають і можуть спілкуватися. За цих умов аналіз мовної ситуації на основі показника «рідна мова» є спотвореним і має побіжне значення для характеристики реальних мовних практик та їхньої динаміки.

2003 року масштабне дослідження етнічних спільнот України фірмою «Юкрейніан соціолоджі сервіс» спільно із соціологічним факультетом Київського національного університету ім. Тараса Шевченка засвідчило, що 42,1% опитаних людей під рідною мовою розуміють мову національності, до якої вони належать, 23,1% – мову, якою розмовляли їхні батьки, 27,4% уважають, що це мова, якою вони думають і можуть вільно спілкуватися, 2,8% – мова, якою розмовляють найчастіше, 4,4% – дали інші відповіді.

Саме батьки, сім'я закладають у нас любов до рідної мови, навчають нас мислити певною мовою, розмовляти, читати, писати, тому проблеми мови настільки важливі в родині. Відомий мислитель Й. Г. Гердер писав: «Хто не любить своєї рідної мови, солодких святих звуків свого дитинства, не заслуговує на ім'я людини».

Згідно з дослідженням, здійсненим у жовтні 2006 р., у сім'ях спілкуються: 1) лише українською мовою 31,5% громадян; 2) переважно українською, але іноді й російською – 12,2% (разом – 43,7%); 3) з одними членами родини розмовляють українською, а з іншими російською – 7,8%; 4) лише російською – 32,7%; 5) переважно російською, але деколи й українською – 14,5% (разом 47,2%). У травні 2007 р. інша фірма, дещо змінивши шкалу, провела повний етап дослідження й виявила, що: а) лише українською в сім'ї розмовляли 28,8%; б) переважно українсь-

кою, але іноді й російською – 8,7%; в) змішаною мовою, у якій є елементи й української, і російської мови (так званий суржик) – 19,7%; г) переважно російською, але іноді й українською – 14,3% ; г) лише російською – 28,0%. Тобто в сімейних мовних практиках дещо переважає російська мова, якщо не враховувати того факту, що суржик є переважно українською мовою з великою кількістю російських слів і кальок, а не навпаки.

Тому бережімо українську мову, спілкуймося нею в родині зі своїми дітьми, привчаймо їх змалечку до рідної мови, і не згине тоді Україна як нація, бо мова – це духовний її скарб.

Потопахіна Т.
НТУ «ХП»

МОВА – СЕРЦЕ НАРОДУ

Найбільший скарб народу – це його мова. Мова – душа народу, вона його цвіт і зав'язь, без неї дерево національного життя в'яне і засихає. Відберіть у народу мову – і він гине як народ, як нація. Саме мова, яка віками, тисячоліттями складалася на землі предків, передавалася з покоління в покоління, дедалі точніше й повніше відображає душу народу. Занепадає мова – зникає й нація. Коли ж мова стає авторитетною, перспективною, необхідною й уживається насамперед національною елітою – сильною тоді стає як нація, так і держава.

Розвиток і збагачення української мови почалося з давніх-давен. І в наші дні ми можемо пишатися багатством нашої мови. Історія склалася так, що чимала кількість українців як у нашій країні, так і поза її межами, зберігаючи свою духовну спорідненість з українською нацією, не мала можливості опанувати рідну мову. Щоб уникнути денационалізації, ці люди передусім мають оволодіти українською мовою як найголовнішим каналом зв'язку з рідним народом, його культурою. Мова – це серце нації, а нація – це особистість, вона має обличчя, свій характер, темперамент, свою культуру, мораль, честь і гідність, своє минуле, теперішнє й майбутнє. Мова – це невичерпна духовна скарбниця, у яку народ безперервно вносить свій досвід, усю гаму свого розуму й почуття. Українська мова невіддільна від українського народу, від його історичного розвитку, від самої держави, від рідної землі. У ній – тисячолітня історія нашого народу, історія тяжка, кривава, зі злетами й падіннями, осяяна духом свободи та незалежності нашої держави, бо ж український народ віками був змушений зі зброєю в руках оборонятися й відстоювати своє право на вільне життя. Українська мова ввібрала в